

Відділ освіти Збараської районно-державної адміністрації
Районний методичний кабінет

Проект « Весняні квіти »

Виконала:
учениця 11 класу
Збараської ЗОШ I-III ст. №3
Бідюк Оксана
Керівники
Семчук Г.Л. вчитель біології
Попович Л.Я. вчитель інформатики

Збараж 2013

Які вони –перші весни? Що загрожує первоцвітам?

Мета:

- * Дослідити як і коли з'являються весняні квіти;
- * Вивчити квіти Збаражчини ;
- * Підвищити зацікавленість людей до цих прекрасних первоцвітів

Дослідження проводилися на північній території
с . Чорний Ліс, Збаразького р-н, Тернопільської обл.

- *З метою покращення відносин між природою і людиною

Навесні після довгого зимового спокою оживають дерева, кущі, трави. Заграли сріблом свого опушення котики верб. Під вітром загойдалися сережки ліщини, і легкою хмаркою пливе у повітрі її пилок. Минуло кілька днів, як зійшов з глинястого пагорбка сніг, а на ньому вже з'явилися золотисті суцвіття мати-й-мачухи.

Поки дерева не вкрилися листям, а в степу і на лузі не піднялися густі трави, розцвітають первоцвіти. Пізніше, в другій половині весни, починають цвісти трави у тіні від вкритих листям дерев і в густому, високому травостої.

Пізніше, з настанням більш стійкої погоди, на відкритих місцях, частіше степових, можна побачити дрібненькі, 3 — 5 см заввишки, рослини. Вони з'являються у великій кількості, займаючи більші чи менші ділянки. На весь цикл розвитку — від сходів до зрілого насіння — цим рослинам потрібно всього 2 — 3 тижні.

Називаються вони ефемери (від грецького слова «ephemeros» — одноденний, короткочасний). Це такі однорічні рослини, як реп'яшок, мишачий хвіст, крупка тощо.

Спостерігаючи розвиток весняних рослин, можна помітити певну послідовність: цвітіння починається дуже рано, відразу після танення снігу (а деякі рослини виносять свою квітку і крізь сніг) і продовжується всю весну. Одні рослини відцвітають, інші зацвітають. У одних спочатку з'являються квітки, а потім листки (мати-й-мачуха), у других розвиток листків і цвітіння відбуваються одночасно (проліски), а треті цвітуть після того, як розвинуться вегетативні органи (горицвіт).

Яскраві весняні квіти серед сухих трав і торішнього листя не залишаються непоміченими. І от уже в руках у «любителів» природи букетики з квіток підсніжників, медунки, рясту. Знищуючи надземну частину, ми завдаємо рослині великої шкоди — без листків вона не зможе відновити запас поживних речовин у своїх підземних цибулинах, бульбах, вони виснажуються. У наступному році весняний килим не буде вже таким багатим. Ще більшої шкоди завдають ті, хто викопує рослини разом з підземними частинами, зменшуючи природні запаси, призводячи до непоправних втрат.

Поки що не всім рослинам загрожує загибель, деякі з них дуже поширені в природі. Але є види рослин з досить обмеженим місцезростанням — їх називають ендемічними (від грецького «endemos» — місцевий). Трапляються вони тільки в певній обмеженій області, місцевості.

Кожний вид чимось цінний, і якщо не сьогодні, то в майбутньому наука може відкрити його корисні властивості. А він може загинути, якщо непередумано проводити меліоративні роботи, безконтрольно вирубувати ліси, неправильно застосовувати отрутохімікати тощо.

Кожний вид чимось цінний, і якщо не сьогодні, то в майбутньому наука може відкрити його корисні властивості. А він може загинути, якщо непередумано проводити меліоративні роботи, безконтрольно вирубувати ліси, неправильно застосовувати отрутохімікати тощо. У приміських зонах природі завдають шкоди ті люди, що визбирують квіти, руйнують автомашинами рослинний покрив. Рослини втрачають свою здатність самооновлюватись у попередніх кількостях. Усе менше стає рослин з гарними квітками, особливо тих, що цвітуть весною. Рідкісними стали проліски, сон-трава, підсніжники. Усе далі від міста відступають конвалії.

Наша держава постійно піклується про охорону природи. З цією метою створюються заповідники, заказники, посилюється контроль за використанням природних ресурсів. Видано Червону книгу, до якої внесено рослини, що охороняються законом.

У справі збереження рослин, зокрема весняних, багато можуть допомогти юні натуралісти, усі школярі, взявши ці рослини під захист у своїй місцевості. Для цього потрібно знати особливості будови і розвитку рослин, їх екологію, значення в житті людини.

НАРЦИС ВУЗЬКОЛИСТНИЙ
НАРЦИСС УЗКОЛИСТНЫЙ
NARCISSUS ANGUSTIFOLIUS CURT.
Родина Амарилісові

Рослина багаторічна, до 40 см заввишки. Має сплющене стебло, 2 — 4 плоских сизо-зелених листки, що зібрані в приземному пучку. Надзвичайно гарні, здебільшого поодинокі, квітки нарциса звернені в один бік. Оцвітина з довгою циліндричною трубкою, 6-роздільним відгином і блюдце видним жовтуватим при віночком. Плід — коробочка з численними чорними насінинами.

В Українських Карпатах проходить східна межа розповсюдження цієї рослини, яка є реліктом третинного періоду. Це єдиний в країні вид нарциса, що росте в дикому стані. Росте невеликими групами на альпійських луках, гірських схилах і в долинах. Найбільшу площу займають зарості нарцисів на луках у долині р. Тиси біля Хуста, де під час цвітіння утворюють ніжно-білий килим. Щоб зберегти це диво, територію під назвою «Долина нарцисів» включено в Карпатський заповідник. Вид занесене в Червону книгу України.

Назва рослини пов'язана з давньогрецькою міфологією. Нарцис — це ім'я самозакоханого красеня, якого богиня Афродіта покарала, перетворивши в квітку.

БАРВІНОК МАЛИЙ
БАРВИНОК МАЛЫЙ
VINCA MINOR L.
Родина Барвінкові

Сланкі вічнозелені пів кущики барвінку малого утворюють такі щільні зарості, що подекуди на 1 м² їх налічується до сотні. Розпластані стебла вкорінюються у вузлах і дають нові пагони, 30 — 60 см завдовжки. Листки еліптичні, голі, зверху блискучі. У їх пазухах розвиваються поодинокі квітки з голубим віночком до 2,5 см у діаметрі, з довгою трубочкою і плоским відгином з 5 зрізаних на верхівці, серповидно зігнутих пелюсток. Чашечка розсічена на 5 ланцетних голих чашолистків. Приймочка потовщена, по боках вкрита клейкою речовиною. Барвінок зацвітає наприкінці квітня. Цвіте в травні, а подекуди й у червні. Квітки запилюються комахами. У середині літа дозрівають плоди-листянки.

Росте барвінок у лісах, переважно грабових або грабово-дубових, в місцях достатньо освітлених і зволжених, на галявинах, біля доріг, на просіках, порубках. У дикому стані поширений у Карпатах, рідше в Західному і Правобережному Поліссі, Лісостепу й на заході Степу. Цінна лікарська і декоративна рослина. Вирощують для створення газонів і бордюрів.

АНЕМОНА ДІБРОВНА
ВЕТРЕНИЦА ДУБРАВНАЯ
ANEMONE NEMOROSA L.

Родина Жовтецеві

Через 2 — 3 тижні після того, як зійде сніг, маленькі рослини анемони дібрової, 8 — 25 см заввишки, з темно-зеленими глибоко-роздільними листками і великими білими квітками суцільним килимом вкривають вологі місця широколистих і мішаних лісів, береги лісових струмків і річечок. Зовні пелюстки у бутонів і молодих квіток лілуваті-рожеваті від наявності в них особливої речовини — антоціану, що поглинає світлові промені й перетворює їх на теплові. Підвищення температури прискорює відкривання пелюсток. Під час дощу і на ніч пелюстки стуляються, квітконіжка згинається донизу, і квітка звисає, захищаючи таким чином пилок від зайвої вологи. Анемона дібровна дуже легко розмножується частинками кореневищ.

Поширена в лісових районах, рідше трапляється в Лісостепу. Зустрічається переважно в правобережних районах. Цвітіння триває протягом місяця. Не встигнуть облетіти пелюстки, як утворюються дрібненькі плодики. Рослина отруйна.

АНЕМОНА ЖОВТЕЦЕВА
ВЕТРЕНИЦА ЛЮТИКОВАЯ
ANEMONE RANUNCULOIDES L.

Родина Жовтцеві

Коли на деревах починають розвиватися перші листочки, у лісах і чагарниках зацвітає анемона жовтецева. За рахунок поживних речовин, нагромаджених у довгому повзучому кореневищі з минулого року, рослини швидко розвиваються, і незабаром яскраві великі квітки в зеленому мереживі листків рясно вкривають землю. На тоненькому стебельці (14 — 25 см заввишки) кільцем розміщені з трійчастих листки, між якими погойдується під вітром квітка з 5 — 6-роздільним жовтим пелюстковидним віночком. У центрі її численні маточки і тичинки. Нектарників немає, але комахи відвідують квітки заради великої кількості пилку, який вони поїдають. Приймочки квіток досягають раніше, ніж пиляки, і це сприяє перехресному запиленню. Плід складається з багатьох горішків, які мають їстівні придатки, що приваблюють мурашок. Поїдаючи ці придатки, мурашки розносять плоди, чим сприяють поширенню рослин. Росте анемона жовтецева в широколистих і мішаних лісах у вологих і освітлених місцях. Поширена в лісових, лісостепових і північних степових районах до південної межі байрачних лісів.

МЕДУНКА ТЕМНА
МЕДУНИЦА НЕЯСНАЯ
PVLMONARIA OBSCURA DUMORT.

Родина Шорстколисті

На початку квітня зацвітають рожевими квітками медунки. Незабаром колір квіток поступово міняється на синій. Суцвіття до цвітіння скручене равликоподібно. Поволі воно розкручується, і квітки розцвітають одна за одною. Тому в суцвітті одночасно цвіте кілька різнобарвних квіток. Вважають, що така контрастність забарвлення робить суцвіття помітнішим для запилювачів. Цвіте медунка довго, до кінця травня. Плодоносить у травні — червні. Плід складається з 4 горішків, захованих на дні чашечки. Не тільки квітки, а й листки медунки різняться виглядом і розмірами. Весняні короткі квітучі пагони, що відходять від кореневища, облистнені дрібними сидячими листками. Літом ці пагони, після дозрівання плодів, засихають і замість них розвиваються великі прикореневі листки з широко яйцевидною пластинкою і крилатими черешками. Стебла, листки, листочки чашечки шорстко волосисті. Росте медунка темна найчастіше в дубових лісах, але іноді зустрічається і в хвойних, подекуди у чагарниках. Досить вибаглива до ґрунту, краще росте на поживних пухких ґрунтах. Поширена звичайно в усіх лісових і лісостепових районах.

Фіалка запашна
фіалка душистая
viola odorata l.

Родина фіалкові

Фіалка з давніх-давен вважалася символом пробудження природи. Невисокі, від 5 до 15 см, трав'янисті кущики фіалки запашної мають округло-яйцевидні листки і коротко торочкуваті яйцевидні прилистки. Синьо-фіолетові, іноді білі, квітки складаються з 5 пелюсток, нижня видовжена в шпорку, в якій нагромаджується нектар. Тичинки з дуже короткими нитками, щільно оточують зав'язь. Пиляки багаті на пилок. Квітки дуже запашні. У вологу погоду квітконіжки вигинаються, і квітка ховається під листком, зберігаючи пилок від намокання. Плід — коробочка, при дозріванні плодоніжки нахиляють її до землі, і насіння висипається безпосередньо під материнською рослиною. Насінина мають придатки, їх поїдають мурашки і розносять насіння фіалки. Запилюють фіалку запашну комахи, які беруть у неї нектар і пилок. Рослина багаторічна, повзуче кореневище зі сланкими пагонами, що зацвітають на другий рік. Цвіте в квітні — травні.

Росте по всій Україні в лісах і по чагарниках.

Перше весняне диво природи - це підсніжники та проліски. Це два брати, які відрізняються лише кольором: підсніжник - білий, а пролісок - блакитний. Вони одними з перших відкривають карнавал цвітіння весни. Чому такі тендітні, маленькі квіти не бояться морозу? Може тому, що за однією з легенд, богиня Флора роздавала квітам костюми для карнавалу. Підсніжнику вона подарувала біле плаття. Сніг також захотів узяти участь у святі, однак для нього одягу не вистачило. Тоді він почав просити, щоб квіти поділитися з ним вбранням. Але вони боялися холоду й відмовляли снігові. Лише підсніжник вкрив його своїм хітоном. Разом кружляли вони у хороводі квітів і так сподобалися одне одному, що й досі є нерозлучними. Інша давня легенда розповідає, що в день, коли Адама і Єву було вигнано з раю, йшов сніг. Єва дуже змерзла, й тоді кілька сніжинок, прагнучи утішити нещасну, перетворилися на квіти. Побачивши їх, Єва стала веселішою. У неї з'явилася надія на кращі часи. Тому і вважають підсніжник символом надії, тепла і краси. Ймовірно, саме пролісок і підсніжник були першими квітами на землі. А ще існує цікава українська легенда про пролісок. Синьооку дівчину Катерину татари везли на чужину, і там, де сльози красуні падали на землю, вирости квіти проліски, такі ж блакитні, як її очі.

Сучасна легенда про цю квітку така.

Старі люди розповідали, що в давнину зима була дуже люта. Щороку Весна виходила на двобій із нею, але часто Зима перемагала, і тоді панувала увесь рік. І одного разу люта Зима знову взяла верх над ніжною Весною, закрила її в темниці і сказала: «Ти вийдеш звідси тільки тоді, коли станеться диво — посеред снігу зацвітуть квіти». Засумувала Весна, а ще більше загорювали всі звірі і птахи на землі, які вже знемагали від холоду і голоду. Аж ось одна ластівка змогла дістатися до Весни у її в'язниці. Та розказала про нездійсненну вимогу Зими. Тоді ластівка прилетіла на землю, припала грудьми до снігу і почала гріти його. Не витримавши її тепла, сніг почав танути, і зпід ластівчи ного крила до сонця потяглася синьоока відважна квітка. Побачила те Зима — і відразу втратила свою силу. Відтоді так і повелося — тільки то з'являються перші проліски — Зима тікає щодуху до наступного року.

Цього року зима була дуже лютою тому й морозила і засипала нас снігом аж до квітня, але навіть це не злякало ці дивовижні квіти.

Так ось цього року на відмінно від минулого «підсніжники» почали проростати в кінці березня. Я багато спостерігала за цими прекрасними квітами і в знала цікаві речі.

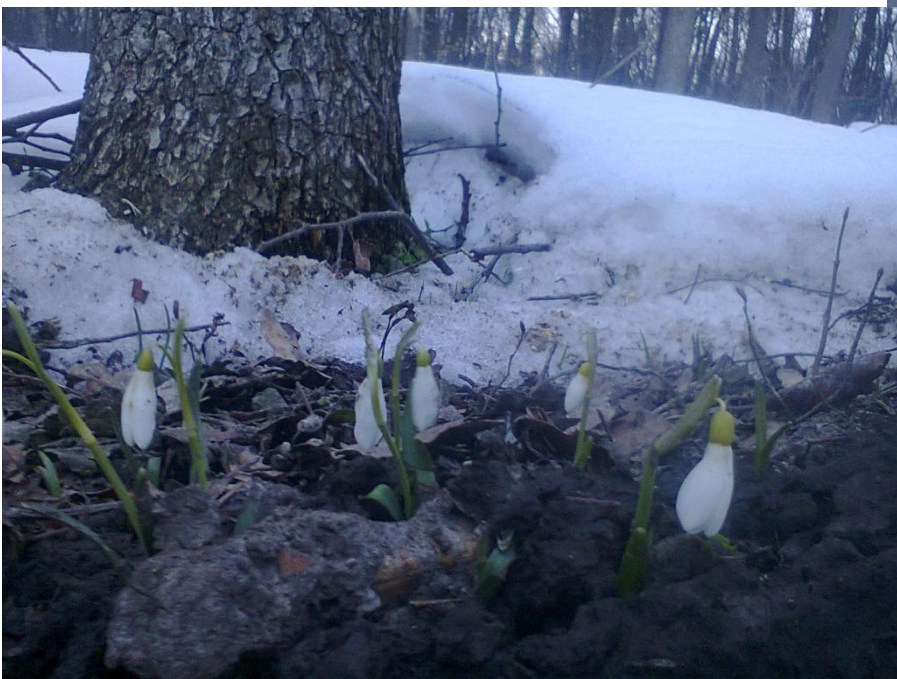
Перші підсніжники цього року з*явились 22 березня:

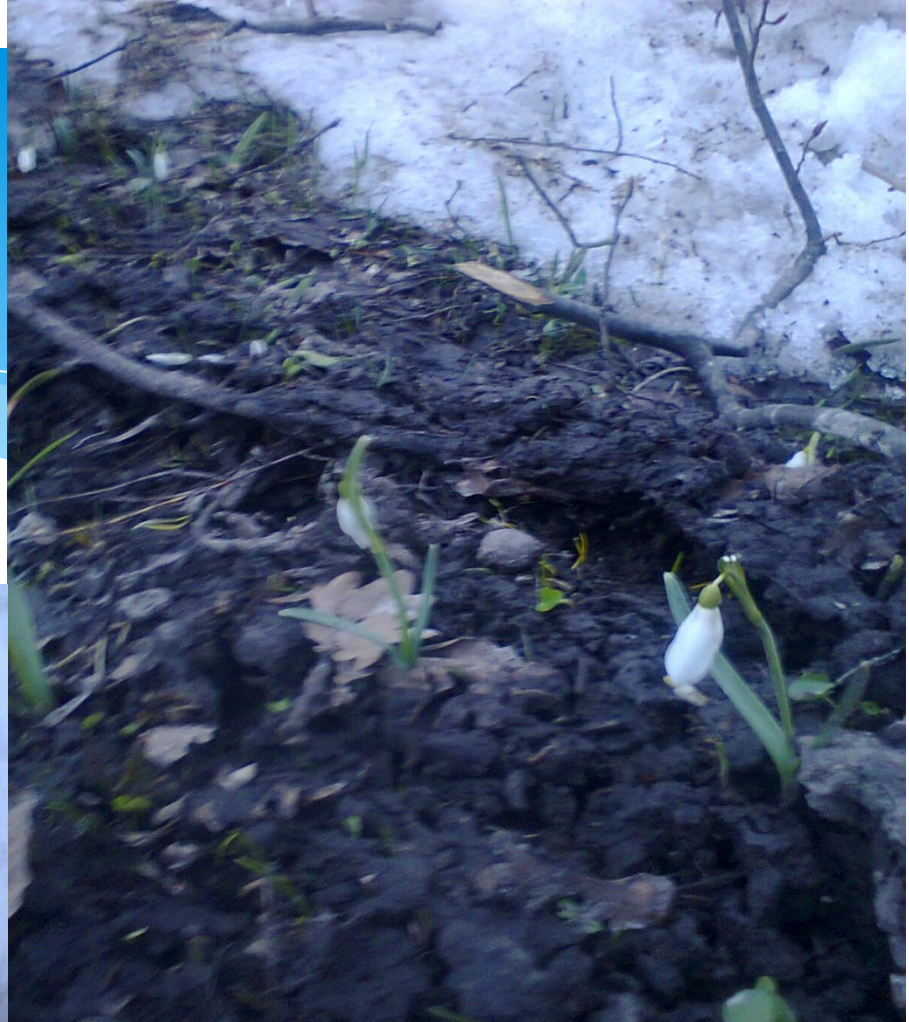
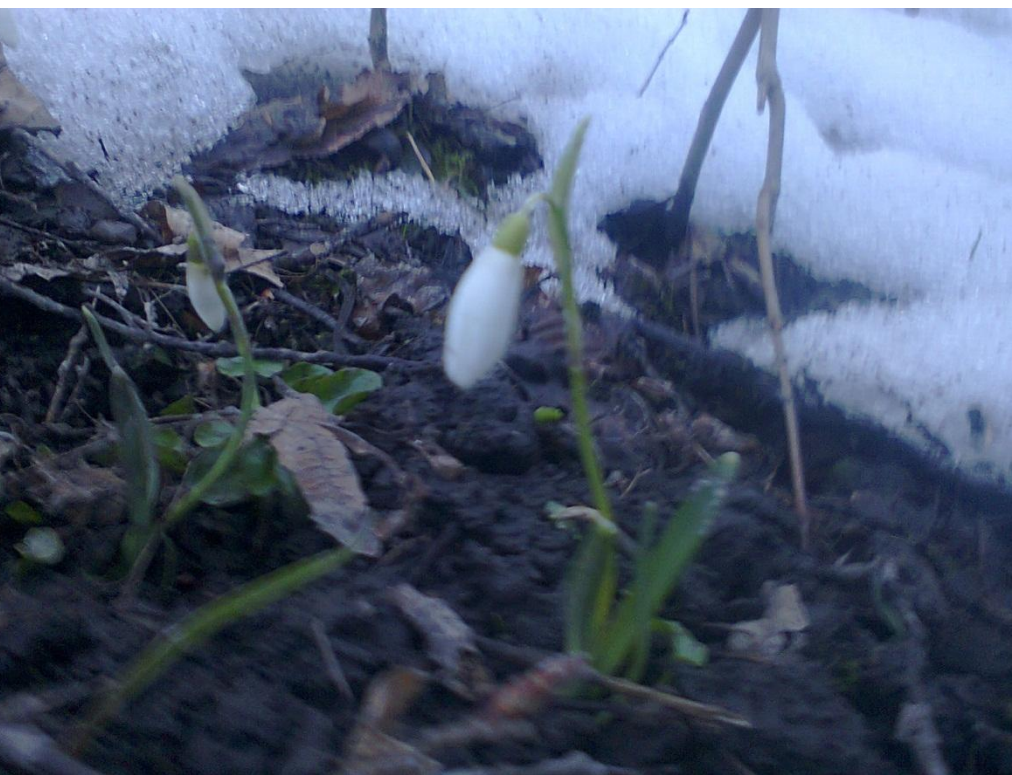
Після двох сонячних днів з*явилося більше цих прекрасних квітів :

І нарешті після сонячних днів, коли трішечки зійшов сніг ми могли побачити ці квіти в усій їхній красі:

Після 5 днів тепла:

Підбіл звичайний. МАТЬ-И-МАЧУХА
МАТЬ-И-МАЧЕХА. ПОДБЕЛ
TUSSILAGO FARFARA L.
Родина Айстрові (Складноцвіті)

Тільки-но станув сніг, а на глинястих схилах уже з'явилися з підбілу звичайного. Квітконосні пагони, вкриті бурими лусочками, закінчуються поодинокими кошиками. Квітки в кошику золотисто-жовті, по краю кошика — язичкові, плідні, розміщені в кілька рядів, а в середині — трубчасті, двостатеві, неплідні. Після відцвітання в кошиках розвивається багато плодиків-сім'янок, які на верхівці мають чубок з білих волосків. Прикореневі округло-серце видні кутасто-нерівно зубчасті великі листки розвиваються після цвітіння рослини. Зверху вони темно-зелені й блискучі, знизу — біло повиті, м'які. Саме із цією особливістю пов'язана назва рослини. Рослина багаторічна. Росте на пагорбах, кручах, осипах, по берегах річок, краях канав. Віддає перевагу добре освітленим, прогрітим сонцем місцям і глинястим зволоженим ґрунтам. Поширена по всій Україні.

Міжнародна назва походить від латинського слова, що означає «кашель»: листки використовують при лікуванні захворювань органів дихання.

Висновок:

Я спостерігала за розвитком підсніжників і виявила що цього року їх набагато менше ніж минулого. Може на це вплинула дуже холодна зима яка затягнулась до квітня, а може цьому посприяла людина . Кожного люди виривають багато підсніжників не задумуючись про те що вони занесені в Червону книгу і знаходяться на грані зникнення . Якщо людство не задумається над цим ці прекрасні квіти просто зникнуть з нашої території . Цього року люди вирізали 1 гектар лісу де росла велика кількість підсніжників і всі ці квіти вони зрівняли просто з землею .

Територія на якій росли колись мільйони підсніжників

Вам допоможуть

- ❖ Microsoft Office Clipart
- ❖ Л.С.Панова.,В.В.Протопопова «Весняні квіти»
- ❖ <http://www.yandex.ru>,
- ❖ <http://www.mail.ru>,
- ❖ [ttp://www.google.com](http://www.google.com)